

Valtioneuvoston kanslialle

asia: Lausunto mietinnöstä Valtion tutkimuslaitokset ja tutkimusrahoitus - ehdotus kokonaisuudistukseksi
viite: VNK/1318/05/2011

Paikkatietoasiain neuvottelukunta on lakiin (421/2009) ja asetukseen paikkatietoinfrastruktuurista perustuva, valtioneuvoston asettama neuvottelukunta, jonka tehtävänä on seurata paikkatietoinfrastruktuurin kehittymistä ja säädösten toteuttamista sekä käsitellä EU:n komission esityksiä ja kansallisia soveltamisohjeita ja ehtoja sekä tehdä aloitteita ja antaa lausuntoja paikkatietoalan kehittämistä koskevista asioista. Paikkatietoasiain neuvottelukunta käsiteli uudistusesitystä kokouksessaan 31.10.2012 maa- ja metsätalousministeriön neuvottelukunnalle toimittaman lausuntopyynnön perusteella.

Paikkatiedolla tarkoitetaan kaikkea tietoa, joka sisältää välittömän tai välillisen viittauksen tiettyyn paikkaan tai maantieteelliseen alueeseen. Paikkatietoa keräävät ja hyödyntävät niin hallinto kuin elinkeinoelämäkin sekä yhä enemmän myös kansalaiset ja yhteisöt. Paikkatieto on globaalien yritysten kiinnostuksen kohteena ja teknologiaympäristö kehitty edelleen nopeasti. Tietoisuus paikkatiedon mahdollisuuksista laajenee kaiken aikaa ja alan markkinat kasvavat ja leviävät uusille alueille voimakkaasti. Kuluttajien arjen palvelujen ohella paikkatieto ja karttakäyttöliittymät tulevat jatkossa yhä enemmän osaksi myös oppimisympäristöjä, sähköistä asiointia ja tietojohdantamista. Suomalaiset ovat aktiivisesti osallistuneet alan kehitykseen ja esimerkiksi alan kansainvälisten standardien määrittelyyn.

Selvitysmiesraportissa on tunnistettu erinomaisesti tiedolla johtamisen ja tietoperustaisen päätöksenteon merkitys yhteiskunnan informaatio-ohjauksessa. Paikkatieto on näkökulma tietoon ja paikkatietoteknologia tarjoaa työkaluja operatiiviseen tietojohdantamiseen ja tiedon visualisointiin. Paikkatietoasiain neuvottelukunta on panostanut kansallisen paikkatietostrategian laatimiseen ja ylläpitoon sekä jalkauttamiseen eri ministeriöiden tuulosohjauksessa. Neuvottelukunta on ehdottanut ja edistää valtiovarainministeriön kokonaisarkkitehtuurityön yhteydessä Julkisen hallinnon paikkatiedon viitearkkitehtuurin laatimista. Käynnissä olevat toimenpiteet tukevat erinomaisesti myös tutkimuksen strategista ohjausta.

Suomessa on hyvät lähtökohdat korkeatasoiselle ja monipuoliselle paikkatietoalan tutkimukselle. Julkisen hallinnon paikkatietovarannot ovat laadukkaita. Kataisen hallituksen tietopolitiikka on avaamassa paikkatietoa systemaattisesti tutkimuksen ja koko yhteiskunnan käyttöön. Yliopistojen ja korkeakoulujen verkottuminen paikkatietoalan tutkimuksessa ja opetuksessa etenee ja alan tutkimus on kansainvälisesti korkeatasoista. Suomi on ensimmäisten maiden joukossa ottanut paikkatiedot osaksi yleissivistävän opetuksen opetussuunnitelmia jo vuosia sitten.

Paikkatieto sivuaa laajasti monien valtion tutkimuslaitosten tutkimus- ja kehittämistyötä. Eri tahoilla ja tekniikoilla tuotettu paikkatieto on usein tutkimuksen lähtötietona ja paikkatietotekniikan tarjoamat tiedon analyysin ja visualisoinnin menetelmiä sovelletaan keinoina ympäristön ja yhteiskunnan muutosten ymmärtämisessä ja ennakkoinnissa. Useat valtion tutkimuslaitoksista ovat myös merkittäviä paikkatiedon tuottajia.

Paikkatieto syntyy hajautetusti monissa kymmenissä valtakunnallisissa ja paikallisissa prosesseissa. Standardien soveltamisella ja tietojärjestelmien kehittämisen arkkitehtuuriohjauksella varmistetaan paikkatietojen yhteentoimivuus. Paikkatietoa tuottavien ja hyödyntävien prosessien kehittäminen on olennainen, erottamaton osa itse toimintaa,

mutta prosessien kehittäminen voi merkittävästi hyötyä vahvasta, laadukkaasta paikkatietoalan tutkimuksesta.

Paikkatietoalan tutkimuksen ja kehittämisen resurssien kokoaminen kattavasti eri valtion tutkimuslaitoksista yhteen yksikköön synnyttäisi eri laitoksissa välittömän osaamisvajeen.

Muutoin neuvottelukunta pitää tärkeänä tavoitetta vahvistaa paikkatietoalan tutkimusta. Neuvottelukunta kannattaa yhteistyön syventämistä tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen välillä.

Selvitysmiesraportissa esitetään tutkimuksen rahoitusmallin uudistamista. Paikkatietoinfrastruktuurin kehittämis- ja tukitehtävät ovat lainsäädännön ja EU-direktiivin mukaan operatiivisia toimintoja, joiden rahoitusta ei tule alistaa tutkimuksen hankerahoitusmallin mukaiseksi. Neuvottelukunta pitää tärkeänä, että vähintään nykyinen rahoitustaso turvataan myös jatkossa.

Neuvottelukunta kiinnittää huomiota yleisesti siihen, että uudistettaessa ja vahvistettaessa valtion tutkimuslaitosten toimintaa on tärkeää, että tutkimuksen tuloksista viestitään ja tuotettuja tietovarantoja avataan mahdollisimman laajasti yhteiskunnan käyttöön.

Helsingissä 12.11.2012

Antti Vertanen

neuvotteleva virkamies

Paikkatietoasiain neuvottelukunnan puheenjohtaja